

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาคผนวก	๗
สารบัญภาพ	ค
อักษรย่อ	ด
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	1
1.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
บทที่ 2 ตรวจเอกสาร	3
2.1 โพรตีนและกรดอะมิโนในอาหารสุกร	3
2.1.1 โพรตีน	3
2.1.2 กรดอะมิโน	3
2.2 การย่อยและการดูดซึมของอาหาร โพรตีน	5
2.3 การย่อยได้ปรากฏและการย่อยได้จริงของ โพรตีน	7
2.4 เอ็นโดจีนัส ซับสแตน	9
2.5 วิธีการประเมินการย่อยได้ของโปรตีนในตัวสัตว์	9
2.5.1 วิธีประเมินจากมูล	10
2.5.2 วิธีประเมินจากของเหลวสิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็ก	10
2.5.2.1 Simple T-cannulation	10
2.5.2.2 การผ่าสุกรเพื่อเก็บตัวอย่าง	10
2.5.2.3 Re-entrant cannulation or ileocaecal re-entrant cannulation (IR)	11
2.5.2.4 Mobile nylon bag technique (MNBT)	11
2.5.2.6 Ileal-rectal shunt procedure and ileo-rectal anastomosis (IRA)	11
2.5.2.7 Post-valvular T-cecum cannulation (PVTC)	12
2.5.2.8 Steered ileo-cecal valve cannulation (SICV)	12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.6 ความต้องการโปรตีนและกรดอะมิโนจำเป็นของสุกร	12
2.6.1 ความต้องการโปรตีน	12
2.6.2 ความต้องการกรดอะมิโนที่จำเป็น	14
2.7 แนวคิดโปรตีนในอุดมคติ	15
2.8 การใช้ประโยชน์ได้ทางชีวภาพของกรดอะมิโน	16
2.9 ความสัมพันธ์ของโปรตีนกับพลังงาน	17
2.10 การประกอบสูตรอาหารสำหรับสุกรโดยคำนึงถึงกรดอะมิโน	18
2.11 ไนโตรเจนในสิ่งขับถ่ายของสุกร	19
2.12 ไนโตรเจนในสิ่งขับถ่ายของสุกรกับปัญหาสิ่งแวดล้อม	21
2.12.1 ปัญหาอากาศเสีย	22
2.12.2 ปัญหาคุณภาพน้ำ	22
2.12.3 ปัญหาคุณภาพดิน	22
2.13 การลดระดับโปรตีนในอาหารสุกร หรือการใช้อาหารโปรตีนต่ำ	23
2.14 อิเล็กโทรไลต์ (Electrolyte)	25
2.14.1 บทบาทที่สำคัญของโซเดียม	26
2.14.2 บทบาทที่สำคัญของโพแทสเซียม	26
2.14.3 บทบาทที่สำคัญของคลอไรด์	27
2.15 ความสมดุลของกรด-ด่าง	27
2.16 การเปลี่ยนแปลงความสมดุลของกรด-ด่าง	29
2.17 กลไกในการควบคุมความสมดุลของกรด-ด่างในร่างกาย	29
2.17.1 การบัฟเฟอร์ทางเคมี (Chemical buffer)	29
2.17.2 การบัฟเฟอร์โดยเนื้อเยื่อ (Tissue buffer)	31
2.17.3 การทำงานของระบบหายใจ (Respiratory mechanism)	32
2.17.4 การทำงานของไต (Renal mechanism)	33
2.17.4.1 การดูดกลับของทูลตอนต้น	34
2.17.4.2 การดูดกลับของทูลตอนปลาย	34
2.17.4.3 การขับ H ⁺ ทางไต	35

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.18 ความสัมพันธ์ของอิเล็กทรอนิกส์ต่อการดูดซึมกรดอะมิโน	35
2.19 การเสริมสารปรับสมดุลสารละลายไฟฟ้าในอาหารสุกร	39
บทที่ 3 อุปกรณ์และวิธีการทดลอง	42
3.1 อาหารทดลองและการวิเคราะห์ห้องค้ประกอบทางโภชนะ	42
3.2 การวิเคราะห์ห้องค้ประกอบทางโภชนะของอาหาร	42
3.3 การศึกษาการย่อยได้สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กของโภชนะจากการใช้อาหารทดลอง	44
3.3.1 สัตว์ทดลอง	44
3.3.2 อาหารทดลอง และการให้อาหาร	44
3.3.3 วิธีการทดลอง	44
3.3.3.1 การผลิตท่เก็บตัวอย่างอาหารและการผ่าตัดสุกร	44
3.3.3.2 การเก็บตัวอย่างของเหลวจากปลายลำไส้เล็ก	44
3.3.4 การวิเคราะห์ทางเคมี	45
3.3.5 การคำนวณผลการทดลอง	45
3.3.6 การวิเคราะห์ทางสถิติ	46
3.4 การศึกษาปริมาณไนโตรเจนในสิ่งขับถ่ายของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	46
3.4.1 สัตว์ทดลอง	46
3.4.2 อาหารทดลอง และการให้อาหาร	46
3.4.3 วิธีการทดลอง	46
3.4.4 การวิเคราะห์ทางเคมี	47
3.4.5 การคำนวณหาสมมูลไนโตรเจน	47
3.4.6 การวิเคราะห์ทางสถิติ	48
3.5 การศึกษาสมรรถภาพการเจริญเติบโตของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	48
3.5.1 สัตว์ทดลอง	48
3.5.2 อาหารทดลอง และการให้อาหาร	48
3.5.3 วิธีการทดลอง	48
3.5.4 การวิเคราะห์ทางสถิติ	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.6 วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง	49
3.7 สารเคมี	50
3.8 สถานที่ในการดำเนินงานวิจัย	51
3.9 ระยะเวลาดำเนินงานวิจัย	51
บทที่ 4 ผลการทดลอง	54
4.1 องค์ประกอบทางโภชนะและสัดส่วนของกรดอะมิโนในอาหารทดลอง	54
4.1.1 องค์ประกอบของโภชนะในอาหาร	54
4.1.2 สัดส่วนของกรดอะมิโนในอาหาร	54
4.2 การศึกษาการย่อยได้ของโปรตีนสิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กของสุกรรุ่นจากการใช้อาหารทดลอง	58
4.3 การศึกษาปริมาณไนโตรเจนในสิ่งขับถ่ายของสุกรที่ได้รับอาหารทดลอง	66
4.4 การศึกษาสมรรถภาพการเจริญเติบโตของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	71
บทที่ 5 วิเคราะห์ผลการทดลอง	76
5.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบทางโภชนะของอาหาร	76
5.2 การศึกษาการย่อยได้ของโปรตีนและโภชนะอื่นๆ สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กจากการใช้อาหารทดลอง	77
5.3 การศึกษาปริมาณไนโตรเจนในสิ่งขับถ่ายที่ได้รับอาหารทดลอง	79
5.4 การศึกษาสมรรถภาพการเจริญเติบโตของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	81
บทที่ 6 สรุปผลการทดลอง	83
เอกสารอ้างอิง	84
ภาคผนวก	95
ประวัติผู้เขียน	107

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การแบ่งประเภทของกรดอะมิโนในอาหารสุกร	4
2 การเปรียบเทียบระหว่างการย่อยได้ทั้งระบบทางเดินอาหารกับสิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กของอาหารโปรตีนแบบปรากฏของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม	8
3 ระดับความต้องการโปรตีนของสุกรแต่ละระยะ	13
4 ระดับความต้องการกรดอะมิโนของสุกรแต่ละระยะการเจริญเติบโต (g/kg diet)	14
5 สัดส่วนกรดอะมิโนของสุกรรุ่นตามแนวคิดโปรตีนในอุดมคติเมื่อเทียบกับไลซีนเป็นหลัก	15
6 ปริมาณโภชนะในอาหารสุกรระยะต่าง ๆ	17
7 กรดอะมิโนที่มีจำกัดในวัตถุดิบอาหารสุกร	19
8 ปริมาณของไนโตรเจนที่ถูกขับออกมาของสุกรแต่ละช่วงอายุ	20
9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านอาหารเพื่อลด N ในสิ่งขับถ่าย	24
10 องค์ประกอบและคุณค่าทางโภชนะของอาหารทดลอง	43
11 องค์ประกอบทางโภชนะของอาหารทดลองที่ได้จากการคำนวณ	55
12 องค์ประกอบทางโภชนะของอาหารทดลองที่ได้จากการวิเคราะห์	56
13 ปริมาณโซเดียม (Na) โพแทสเซียม (K) และคลอไรด์ (Cl) ที่วิเคราะห์ได้จากวัตถุดิบอาหารทดลอง	57
14 สัดส่วนของกรดอะมิโนในอาหารทดลองโดยเปรียบเทียบกับไลซีนเป็นหลัก	57
15 ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์การย่อยได้สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็ก (apparent ileal digestibility) ของโภชนะ (% DM) จากสุกรที่ได้อาหารทดลอง	58
16 ปริมาณไนโตรเจนในสิ่งขับถ่ายของสุกรที่ได้รับอาหารทดลอง	68
17 สมรรถภาพการเจริญเติบโตของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลองที่มีระดับโปรตีนและ dEB ระดับต่าง ๆ	75

สารบัญภาคผนวก

	หน้า
ภาคผนวก 1 กราฟสมการรีเกรสชันความเข้มข้น TiO ₂ (Titanium dioxide)	96
ตารางผนวก	
1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การย่อยได้ของวัตถุแห้ง (dry matter) สิ้นสุดที่ ปลายลำไส้เล็ก ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	97
2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การย่อยได้ของโปรตีน (crude protein) สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็ก ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	97
3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การย่อยได้ของเยื่อใย (crude fiber) สิ้นสุดที่ปลาย ลำไส้เล็ก ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	97
4 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การย่อยได้ของไขมัน (ether extract) สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็ก ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	98
5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การย่อยได้ของเถ้า (ash) สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	98
6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การย่อยได้ของอินทรีย์วัตถุ (organic matter) สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	98
7 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ปริมาณปัสสาวะ (Urine, g/day) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	99
8 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ปริมาณมูลในรูปวัตถุแห้ง (total feces, g/day) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	99
9 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ปริมาณไนโตรเจนในมูล (faecal nitrogen, g/day) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	99
10 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ปริมาณไนโตรเจนในปัสสาวะ (urinary nitrogen, g/day) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	100
11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) สัดส่วนไนโตรเจนในปัสสาวะ ต่อไนโตรเจนในมูลของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	100

สารบัญภาคผนวก (ต่อ)

ตารางผนวก	หน้า
12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ปริมาณไนโตรเจนที่สะสม ในร่างกาย (nitrogen retention, g/day) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	100
13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของปริมาณไนโตรเจนที่สะสม ในร่างกาย (nitrogen retention,% of intake) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	101
14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของปริมาณไนโตรเจนที่ขับถ่ายออกมา กับของเสีย (nitrogen excretion in slurry, g/day) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	101
15 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของปริมาณไนโตรเจนที่ขับถ่าย ออกมากับของเสีย (nitrogen excretion in slurry,% of intake) ของสุกรรุ่นที่ ได้รับอาหารทดลอง	101
16 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ของค่า pH ในปัสสาวะ (urinary pH) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	102
17 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) การย่อยได้ของไนโตรเจนในมูลแบบ ปรากฏ (apparent faecal N digestibility, %) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	102
18 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ค่าการใช้ประโยชน์ได้ ทางชีวภาพของไนโตรเจนแบบปรากฏ (apparent nitrogen biological value, %) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	102
19 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) น้ำหนักเริ่มต้น (initial weight, kg) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	103
20 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) น้ำหนักสุดท้าย (final weight, kg) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	103
21 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) น้ำหนักตัวที่เพิ่มขึ้น (Weight gain, kg) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	103
22 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ระยะเวลาที่ใช้ในการเลี้ยงสุกรรุ่น ที่ได้นับอาหารทดลองจากน้ำหนัก 30 ถึง 60 กิโลกรัม (experimental day, day)	104

สารบัญภาคผนวก (ต่อ)

	หน้า
23 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ปริมาณอาหารที่กินทั้งหมด (total feed intake, kg) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	104
24 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ปริมาณอาหารที่กินเฉลี่ยต่อวัน (average daily feed intake, kg) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	104
25 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) อัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวัน (average daily gain, kg) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	105
26 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นน้ำหนักตัว (feed conversion ratio) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	105
27 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ประสิทธิภาพการใช้อาหาร (feed efficiency) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	105
28 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ต้นทุนค่าอาหารต่อการเพิ่มขึ้นของน้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม (feed cost, bath/kg of weight gain) ของสุกรรุ่นที่ได้รับอาหารทดลอง	106

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1	6
2	21
3	28
4	30
5	30
6	31
7	33
8	34
9	38
10	52
11	52
12	52
13	53
14	53
15	59
16	60
17	61

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
18 แสดงค่าเฉลี่ยการย่อยได้ของวัตถุดิบ (DM) โปรตีน (CP) ไขมัน (EE) และ อินทรีย์วัตถุ(OM) สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กของสุกรที่ได้รับอาหารที่มีระดับ โปรตีน 18 เปอร์เซ็นต์ dEB 200, 350 และ 500 mEq ต่อ กิโลกรัม	62
19 แสดงค่าเฉลี่ยการย่อยได้ของวัตถุดิบ (DM) โปรตีน (CP) ไขมัน (EE) และ อินทรีย์วัตถุ (OM) สิ้นสุดที่ปลายลำไส้เล็กของสุกรที่ได้รับอาหารที่มีระดับ โปรตีน 16 เปอร์เซ็นต์ dEB 200, 350 และ 500 mEq ต่อ กิโลกรัม	64
20 แสดงค่าเฉลี่ยการย่อยได้ของวัตถุดิบ โปรตีน ไขมัน และอินทรีย์วัตถุ สิ้นสุด ที่ปลายลำไส้เล็กของสุกรที่ได้รับอาหารที่มีระดับโปรตีน 14 เปอร์เซ็นต์ dEB 200, 350 และ 500 mEq ต่อ กิโลกรัม	65
21 ผลของระดับโปรตีน (a) และ dEB (b) ต่อปริมาณไนโตรเจนในปัสสาวะ และไนโตรเจนในมูล (กรัมต่อวัน)	66
22 ผลของระดับโปรตีน (a) และ dEB (b) ต่อสัดส่วนของไนโตรเจน ในปัสสาวะต่อไนโตรเจนในมูล	67
23 แสดงผลของระดับโปรตีน (a) และ dEB (b) ต่อการสะสมไนโตรเจนในร่างกาย และการขับถ่ายไนโตรเจนออกมากับของเสีย	70
24 แสดงผลของระดับโปรตีน (a) และ dEB (b) ต่ออัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยต่อวัน (average daily gain; ADG, kg)	72
25 แสดงผลของระดับโปรตีน (a) และ dEB (b) ต่ออัตราการเปลี่ยนอาหารเป็น น้ำหนักตัว (feed conversion ration; FCR)	73
26 แสดงผลของระดับโปรตีน (a) และ dEB (b) ต่อประสิทธิภาพการใช้อาหาร (feed efficiency; FE)	74
27 แสดงต้นทุนค่าอาหาร (feed cost, bath/kg of WG)	74

อักษรย่อ

ABV	=	Apparent biological value
ADFI	=	Average daily feed intake
ADG	=	Average daily gain
BOD	=	Biological oxygen demand
Cl	=	Chloride
COD	=	Chemical oxygen demand
CP	=	Crude protein
DE	=	Digestible energy
dEB	=	dietary electrolyte balance
DM	=	Dry matter
dUA	=	dietary underdetermine anion
EAA	=	Essential amino acid
EFC	=	Extracellular fluids
FCR	=	Feed conversion ratio
FE	=	Feed efficiency
g	=	Gram
Hb	=	Haemoglobin
HCO ₃ ⁻	=	Bicarbonate or hydrogencarbonate
IR	=	Ileocaecal re-entrant cannulation
IRA	=	Ileo-rectal anastomosis
K	=	Potassium
kg	=	Kilogram
Kcal	=	Kilocalories
ME	=	Metabolizable energy
mEq	=	Milli equivalent
MJ	=	Megajoule

อักษรย่อ (ต่อ)

MNBT	=	Mobile nylon bag technique
Na	=	Sodium
NaHCO ₃	=	Sodium bicarbonate
N _e	=	Nitrogen excretion
NE	=	Net energy
NEAA	=	Non-essential amino acid
N _f	=	Nitrogen in feces
NH ₃	=	Ammonia
NH ₄ ⁺	=	Ammonium
N _i	=	Nitrogen intake
NO ₂ ⁻	=	Nitrite
NO ₃ ⁻	=	Nitrate
N _r	=	Nitrogen retention
N _u	=	Nitrogen in urine
PVTC	=	Post- valvular T-cecum cannulation
RC	=	Respiratory centre
SICV	=	Steered ileo-cecal valve cannulation
TFI	=	Total feed intake
WG	=	Weight gain